

2026-04-30
S2026/00906**Socialdepartementet**Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 StockholmForskningsrådet för hälsa, arbetsliv
och välfärd
Magnus Ladulåsgatan 65
118 27 Stockholm

Uppdrag till Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd att ta fram förslag på en samlad strategisk forskningsinsats

Regeringens beslut

Regeringen ger Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) i uppdrag att ta fram förslag på en samlad strategisk forskningsinsats inom de områden som lyfts i den nationella cancerstrategin *Ökad överlevnad och bättre livskvalitet – nationell cancerstrategi 2.0* (S2026/00065);

- prevention och tidig diagnostik, däribland screening,
- artificiell intelligens, och
- strålbehandling.

Vetenskapsrådet ska vara samordnande i arbetet med uppdraget. Myndigheterna ska i sitt arbete analysera områdena, inventera kunskapsläget och identifiera kunskapsbehov. Uppdraget ska genomgående ha ett jämställdhetsperspektiv.

Uppdraget ska utgöra underlag för överväganden om framtida forskningssatsningar. Myndigheterna ska därför inom dessa områden föreslå:

- inriktning på forskning som kan möta identifierade kunskapsbehov, och
- hur kunskapsspridning, ökad implementering och nyttiggörande av vetenskapligt grundad kunskap kan främjas på ett systematiskt sätt.

I arbetet ska forskningsbehov relaterat till en förändrad demografi där fler lever längre och håller sig friskare högre upp i åldrarna och skillnader för män och kvinnor särskilt beaktas.

Vidare ska myndigheterna föra dialog med Folkhälsomyndigheten avseende uppdraget att genomföra insatser i linje med den nationella cancerstrategin (S2026/00064) och Socialstyrelsen, med anledning av uppdrag att genomföra insatser i linje med den nationella cancerstrategin (S2026/00062). Inom ramen för uppdraget ska kunskap och erfarenheter från Vinnova, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering samt andra berörda aktörer inhämtas. Uppdraget ska genomföras i linje med cancerstrategin *Ökad överlevnad och bättre livskvalitet – nationell cancerstrategi 2.0* (S2026/00065).

Vetenskapsrådet ska senast den 12 mars 2027 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet, med kopia till Utbildningsdepartementet).

För uppdraget får Vetenskapsrådet under 2026 använda totalt 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 16 Åtgärder för en bättre cancervård. För uppdraget får Forte under 2026 använda totalt 500 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2026 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 16 Åtgärder för en bättre cancervård. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2026. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2027 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Forskning är en grundläggande förutsättning för att utveckla ny kunskap som kan bidra till att förebygga cancer, förbättra diagnostik och behandling samt öka överlevnaden och livskvaliteten för patienter i alla åldrar, inklusive barn. Cancerforskning är ett omfattande område som innefattar hela

spektrumet från grundforskning och translationella studier till klinisk forskning. Resultaten kan sedan nyttjas för att ta fram nya hälsofrämjande och förebyggande insatser, diagnostik och behandlingsalternativ.

Den nya cancerstrategin pekar ut ett antal strategiskt viktiga områden där det finns behov av en samlad strategisk forskningsinsats. Dessa områden innefattar:

- Prevention och tidig diagnostik; forskning kring cancerprevention och tidig diagnos utgör en begränsad del av den vetenskapliga produktionen, samtidigt som det finns ett stort behov av evidens inom området. Regeringen har i cancerstrategin angett att forskningen på området därför ska stimuleras genom aktiva åtgärder. Prevention innebär ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete relaterat till vissa kända påverkbara riskfaktorer kopplat till cancer; så som tobaksrökning, övervikt, obesitas, ohälsosamma matvanor samt alkoholkonsumtion, UV-strålning, exponering för radon och vissa hälsoskadliga ämnen. Amning är ett exempel på en skyddsfaktor. Tidig diagnostik är ett brett forskningsfält som bl.a. kan innefatta symtomprofiler, bilddiagnostik, screening, biomarkörer och kontrollprogram för personer med ökad risk.
- Artificiell intelligens; området utvecklas snabbt och AI-algoritmer har redan introducerats i klinisk rutin, till exempel inom patologi och radiologi. Huvuddelen av AI-utvecklingen sker i dag inom ramen för forsknings- och utvecklingsprojekt.
- Strålbehandling; flera rapporter visar att forskning om strålbehandling tappat mark i Sverige under de senaste decennierna. Endast ett fåtal studier pågår inom området – samtidigt som området är av stor vikt, eftersom cirka hälften av patienter med cancer får strålbehandling.

På regeringens vägnar

Elisabet Lann

Helena Lagerholm

Kopia till

Finansdepartementet/BA

Socialdepartementet/SAM

Utbildningsdepartementet/F

Folkhälsomyndigheten

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte)

Socialstyrelsen

Vetenskapsrådet

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering